

כ"ה/אדר/תשפ"א

09/03/2021

תלונות שהתקבלו ביחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות במהלך 2020 – דוגמאות וסטטוס טיפול בפניות

תלונות בנושא הפליה במתן שירות ציבורי

תלונה נגד עסק לשיווק ביצים שסירב למכור ללקוחות חרדים בניגוד לחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים, תשס"א-2000.
אופן הטיפול: לאחר בחינת האירוע ביחידת התיאום וביסוס תשתית ראשונית, הועברה התלונה לסיוע המשפטי במשרד המשפטים להמשך טיפול ולבחינת הגשת תביעה אזרחית.
סטטוס טיפול: הוגשה תביעה אזרחית נגד בית העסק.

תלונה על אפליית יולדות חרדיות בבתי חולים – בתלונה נטען כי במחלקת יולדות בבתי חולים ציבוריים יש יחס מפלה שמתבטא בהפרדת יולדות חרדיות ויחס משפיל כלפיהן.
אופן הטיפול: לאחר בחינת התלונה היחידה פנתה למשרד הבריאות במטרה לברר האם קיימת פרקטיקה המתירה הבחנה פסולה בין היולדות ובכלל במתן שירות רפואי לחברה החרדית.
סטטוס טיפול: משרד הבריאות הפיץ הנחיה לכלל בתי החולים ליתן טיפול שוויוני לכלל האוכלוסיות וציין כי מערכת הבריאות דוגלת ב"אפס גזענות" וכי אין להבדיל בטיפול בין חולים על פי מקום מגוריהם או השתייכותם הקבוצתית.

תלונה על הפליה כלפי אישה ובנה מהחברה החרדית בעת שהגיעו לקבל שירות רפואי בבית חולים ציבורי – המתלוננת, רופאה במקצועה, טענה כי בעת הגעתה עם בנה למזכירות המרפאה בבית חולים ציבורי עזבה המזכירה בבהלה את המזכירות ותוך כדי עזיבתה התקשרה לרופא ודיווחה לו: "יש אצלי מישהו מבני ברק. איפה לשים אותו? מי מוכן לקבל אותו?" המתלוננת פנתה אליה כדי להבין את פשר התנהגותה וזו השיבה לה: "מצטערת גברתי, אילו הנחיות של משרד הבריאות".

אופן טיפול: לאחר בחינת התלונה פנתה היחידה לבית החולים לקבלת התייחסות. לאחר קבלת ההתייחסות ובחינת התשתית העובדתית והמשפטית, הועבר הטיפול לסיוע המשפטי במשרד המשפטים.

סטטוס: התיק נסגר בסיוע המשפטי על רקע חוסר שיתוף פעולה מצד המתלוננת.

תלונה על הפליה בכניסה לפארק ציבורי בכרמיאל – משפחה ממוצא ערבי ביקשה להיכנס לפארק, אולם לאחר שהמאבטח במקום ביקש מהם להציג תעודות זהות ולטענתם לאחר שזיהה כי הם ממוצא ערבי, סרב להכניסם.

אופן הטיפול: היחידה העבירה את פרטי התלונה למשטרת ישראל ולסיוע המשפטי במשרד המשפטים בשל החשד להפרת חוק איסור הפליה, כמו כן, הועברו פרטי התלונה למחלקה למשפט ציבורי ומנהלי בייעוץ וחקיקה במשרד המשפטים לבחינת הנושא מול הרשות המקומית.

סטטוס טיפול: לאחר בחינת האירוע על ידי הגורמים הרלוונטיים במשרד המשפטים, לא עלתה הצדקה חוקית והצדקה עניינית להפליה לכאורה בכניסה למקום ציבורי. לאור תשתית זו, הועבר המשך הטיפול לסיוע המשפטי לבחינת תביעה אזרחית.

תלונות בנושא משטרה וגורמי אכיפה

צעיר ממוצא אתיופי התלונן כי בעת שהשתתף בהפגנה בעקבות מותו של סלמון טקה ז"ל נעצר יחד עם אחרים, לטענתו אך ורק בשל השתתפותו במחאה. כשנה לאחר המחאה קיבל המתלונן מהפרקליטות 'מכתב יידוע לחשוד' על התיק הפלילי הקיים נגדו, ופנה ליחידה.

אופן הטיפול: נציגי היחידה ליוו את המתלונן, יידעו אותו על זכויותיו וסייעו לו בהגשת בקשה לפרקליטות להימנע מאישום. הבקשה נענתה בחיוב והתיק נסגר מחוסר ראיות. נציגי היחידה חידדו בפני המתלונן את זכותו להגיש בקשה לשינוי עילת הגניזה ל'חוסר אשמה', המתלונן הגיש את הבקשה וזו נענתה בחיוב.

סטטוס טיפול: תיק החקירה שנפתח נגד המתלונן על רקע השתתפותו במחאה בעקבות מותו של סלמון טקה ז"ל נסגר מחוסר אשמה.

צעירה ממוצא אתיופי התלוננה כי בעת שהשתתפה במחאה בעקבות מותו של סלמון טקה ז"ל נעצרה על ידי המשטרה. כשנה לאחר מכן, בעת שביקשה להתקבל לעבוד כמאבטחת, נודע לה כי קיים נגדה תיק משטרת פלילי ובקשתה לקבל רישיון נשק סורבה. בטרם פנתה ליחידה הגישה המתלוננת לפרקליטות בקשה להימנע מאישום, אולם בקשתה נדחתה.

אופן הטיפול: לאחר בחינת פרטי התלונה המתלוננת הופנתה לסנגוריה הציבורית, אשר ייצגה את המתלוננת בהליך שימוע בפרקליטות, שלאחריו החליטה הפרקליטות לסגור את תיק החקירה נגדה.

סטטוס טיפול: הטיפול הסתיים עם סגירת התיק הפלילי שנפתח נגד המתלוננת.

התבטאויות גזעניות – משטרה ואוכפי חוק

תלונה על התבטאות גזענית על ידי מנכ"ל משרד ממשלתי - מהתלונה עלה כי במהלך ישיבה רבת-משתתפים, שהוצגו במהלכה גם תכניות בנוגע ליוצאי אתיופיה, אמר המנכ"ל לעובדת שהציגה תכנית עבודה: "נראה לך שאתיופים ישחקו במגרש של יהודים".

אופן הטיפול: לאחר בחינת התלונה היא הועברה לטיפול אגף המשמעת בנציבות שירות המדינה.

סטטוס טיפול: לאחר חקירה עלה כי המנכ"ל התבטא בביטוי בעל גוון גזעני. אגף המשמעת בנציבות שירות המדינה קבע: "אנו רואים בחומרה את אמירתו זו... שהיא בעלת גוון גזעני. שירות המדינה מגלה אפס סובלנות כלפי התבטאויות מעין אלו, בפרט כשהן נאמרות על ידי עובד מדינה הממלא תפקיד בכיר ורגיש בשירות המדינה". בהחלטת אגף המשמעת צוין כי אם יינקט כלפי הנילון אמצעי משמעת פנים-משרדי של נזיפה על ידי השר לביטחון פנים בכפוף לעריכת שימוע כדיון, ניתן יהיה להסתפק בכך ולהימנע מהעמדתו לדיון משמעותי.

תלונה על התבטאות גזענית בקבוצת ווטסאפ על ידי פקיד עזר בבית משפט מחוזי - מהתלונה עלה כי בערב יום הזיכרון לשואה ולגבורה התבטא עובד בית המשפט המחוזי בקבוצת ווטסאפ משרדית בביטוי גזעני כלפי עובד ממוצא אתיופי, כאשר כתב בקבוצה: **".. איך זה שהכושון הזה חיוני ואתה לא?!"**. ברקע להתבטאות עמדה החלטה כי העובד ממוצא אתיופי נמנה עם העובדים ה"חיוניים" לעבודה בתקופת משבר הקורונה. הביטוי הגזעני הופץ לעיני עשרות עובדים, בניהם המתלונן. **אופן הטיפול:** לאחר בחינת התלונה, היא הועברה לטיפול אגף המשמעת בנציבות שירות המדינה. **סטטוס טיפול:** הוגשה תובענה בבית הדין למשמעת בשירות המדינה, שהחליט להרשיע את הנאשם בעבירות משמעת וגזר עליו עונש של נזיפה חמורה, הפקעת מחצית משכורת, הורדה בדרגה אחת למשך שנה ופסילה לקידום לתפקיד ניהולי או לתפקיד בכירה יותר למשך שנה.

פרסום גזעני וסטראוטיפי – משטרת ישראל

בתלונה שהוגשה ליחידה נטען לפרסום מפלה וסטראוטיפי על ידי משטרת ישראל: **בקמפיין שפרסמה המשטרה בנושא הגשת תלונה מקוונת על חשד לעבירה פלילית, צוין כתיאור החשוד הגנרי: "אדם הנראה כגבר, מבנה גוף בינוני, צבע עור כהה"**. **אופן הטיפול:** לאחר בחינת התלונה היחידה פנתה למשטרת ישראל על מנת לעצור באופן מידי את המשך פרסום הקמפיין שיש בו מסר גזעני. **סטטוס הטיפול:** המשטרה הסירה את הסרטון הבעייתי מאתרים של משטרת ישראל והועלה סרטון מתוקן.

תלונות בנושא הפליה בתעסוקה

אישה ממוצא אתיופי פנתה ליחידה וסיפרה כי ניגשה למכרז ולא נבחרה, אף שחוות הדעת המקצועיות עליה טובות והציון שקיבלה על ידי ועדת הבוחנים גבוה באופן משמעותי מהציון של המתמודדת שנבחרה. **אופן הטיפול:** לאחר בחינת התלונה פנתה יחידת התיאום לנציבות שירות המדינה להקפיא את איוש המשרה עד תום בחינת ההשגה של המתלוננת, וכן נעשתה פניה לנציבות שוויון הזדמנויות בעבודה בבקשה שילוו את המתלוננת בנושא. **סטטוס טיפול:** נציבות שירות המדינה ביטלה את החלטת ועדת הבוחנים בשל פגמים מהותיים בהחלטתה. פורסם מכרז חדש עם הרכב ועדת בוחנים חדש ללא חברי ועדת הבוחנים הקודמת, המתלוננת התמודדה שוב ונבחרה לתפקיד.

תלונות בנושא חינוך

חשד להפליית תלמיד על רקע מוצאו בעת רישום למוסד לימודים- מהתלונה עלה כי אימו של התלמיד ביקשה לרשום את בנה לכיתה א' במוסד לימודים ממלכתי-דתי בעיר מגוריה. המתלוננת טענה כי במהלך המפגש עם מנהלת אגף החינוך ברשות המקומית המנהלת סירבה לרשום את הילד בהתאם לבקשת האם, בטענה כי היא אינה יהודייה על פי ההלכה. כמו כן, עלה מהתלונה כי הנילונה השפילה וביזתה את המתלוננת ואת בנה. **אופן הטיפול:** לאחר בחינת התלונה פנתה היחידה למשרד החינוך ולמנכ"ל הרשות המקומית ובמקביל הועבר הטיפול לסיוע המשפטי לבחינת תביעה אזרחית.

סטטוס: משרד החינוך הנחה את הרשות לרשום את הילד כבקשת האם, והוגשה תביעה אזרחית נגד הרשות על הפליה במתן שירות ציבורי והפרת הוראות חוק נוספות על רקע זה.

תלונות שטופלו על ידי גורמי הטיפול הרלוונטיים במהלך 2020:

נציבות שירות המדינה

18 תלונות הופנו לטיפול אגף המשמעת בנציבות שירות המדינה, 13 מהן מצויות בטיפול (בירור משפטי, הליך משפטי או חקירה משמעתית), ב-4 תלונות הטיפול הסתיים בנקיטת הליכי משמעת (3 עובדים ננזפו ולעובדת אחת ניתנה הערה והתראה) ותלונה אחת נסגרה.

דוגמאות למקרים שטופלו על ידי הנציבות:

עובד הרשות הארצית לכבאות והצלה הורשע במסגרת הסדר טיעון לנוכח הסדר מותנה שעליו חתם בהליך הפלילי, שחייב אותו להודות בתובענה המשמעתית ולהסכים לאמצעי המשמעת שיוטלו עליו. העובד, סגן אחמ"ש, הודה והורשע בכך שתקף כפיף שלו, לוחם אש ממוצא אתיופי, על ידי שבירת ביצה על ראשו, באומרו כלפיו – "תגידי תודה שהביאו אתכם מהגיוגל בספק אם אתם יהודים". על העובד הוטלו אמצעי המשמעת הבאים – נזיפה חמורה; הפקעת מחצית משכורת קובעת; פסילה מרשות הכבאות עד הגיעו לגיל 67. יצוין, כי אלמלא פרישתו של העובד מהרשות, הייתה עמדת אגף המשמעת בתיק זה לפיטורין.

עובד רשות המיסים הועמד לדין משמעתי בגין שורה של התבטאויות גזעניות חמורות שנאמרו לעובד כפיף שלו, על רקע הפגנות יוצאי העדה האתיופית בשנת 2019 – "אתם האתיופים צריך להרוג את כולכם, אם זה הייתי אני, הייתי נותן לכולכם כדור בראש וההוא שמת לא היה צריך לקבל כדור בחזה, אלא כדור בראש כי הוא עבריין וחבל שלא מתו לכם עוד מאה"; "אם לא טוב לכם פה, אתם יכולים לעוף חזרה לאתיופיה"; עוד הטיח בעובד כי אילו לא היה עובד מדינה היה מתנהג כמו העבריינים כי "זה מושרש בכם וכך חונכתם מהבית"; בנוסף, העובד אמר למתלונן כי לו היה נוהג בכלי הרכב שנקלע אל מקום ההפגנה היה לוחץ על דוושת הגז ומעיף את כולם באוויר. נגד העובד הוגשה תובענה משמעתית והתיק תלוי ועומד בבית הדין למשמעת, ובמקביל נציב שירות המדינה הורה על השעייתו משירות המדינה.

עובד הרשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב ננזף בשל התבטאותו כלפי מרצה בקורס ללימוד ערבית שהתקיים ברשות: כאשר נכנס לאחד השיעורים פנה העובד לחבריו באומרו – "מי פה ערבי?!", "רק כוח הם מבינים".

הסיוע המשפטי במשרד המשפטים

43 תלונות שעניינן הפליה במתן שירות לפי חוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים ובכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים (תשס"א-2000) הופנו לסיוע המשפטי, 15 תלונות מצויות בטיפול, 3 מצויות בהליך משפטי ו-25 תלונות נסגרו לאחר בחינה, רובן בשל חוסר שיתוף פעולה של המתלוננים.

דוגמאות לתיקים שנפתחו בשנת 2020 ומטופלים בסיוע המשפטי, המצויים בשלבים שונים של הכנת תביעה ובירורה בבית המשפט:

- תלונה בגין סירובה של חנות למכור ביצים לאדם בעל חזות חרדית בתקופת הקורונה
- תלונה בגין סירוב מועדון בנתניה להכניס אישה ממוצא אתיופי

- תלונה בגין קביעת דמי מנוי גבוהים לקאנטרי קלאב ללקוחות ממוצא דרוזי
- תלונה בגין בידוק ביטחוני מפלה לקבוצה ממוצא ערבי

משטרת ישראל

41 תלונות הועברו למשטרת ישראל, 9 מהתלונות טופלו, 3 מהן נמצאו לא מוצדקות, 3 הועברו לטיפול הפרקליטות, 4 מצויות בבירור ותלונה אחת נמצאת בחקירה. ב-12 מהן לא התקבל מענה מהמשטרה לגבי אופן הטיפול ו-11 מהתלונות נסגרו, חלקן ללא פתיחה בחקירה.